

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Första Kammaren. N:o 10.

Fredagen den 22 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades 4 protokollsutdrag för den 20 i denna månad.

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna memorial och utlåtanden, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 24, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kammarnes skiljaktiga beslut, i tvenne frågor, rörande anslagen under riksstatsens Andra hufvudtitel;

N:o 25, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kammarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets utlåtande angående riksstatsens Tredje hufvudtitel;

Banko-Utskottet:

N:o 8, i anledning af gjorda framställningar att ett på deposition i Riksbanken insatt belopp måtte, oaktadt depositionsbeviset förkommit, till deponenten utbetalas;

Lag-Utskottet:

N:o 8, i anledning af väckt motion dels om upphäfvande af åtskilliga lagens bestämmelser angående edgång, dels ock om underdånig skrifvelse i ämnet;

N:o 9, i anledning af väckt motion derom, att kommunalutskylder skola ur gäldbunden egendom utgå med förmånsrätt.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Sundin* från den 26 i denna månad till den 13 nästkommande Mars.

Sedan Kammaren, uppå Herr Talmannens framställning, beslutit, att alla de endast en gång bordlagda ärenden skulle uppföras främst bland målen å föredragningslistan för nästa sammanträde, åtkildes Kammaren.

In fidem
O. Brakel.

Lördagen den 23 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 12 middagen.

Justerades protokollet för den 16 i denna månad.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse N:o 2 till fullmäktige i Riksgäldskontoret, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1877 års riksdag.

Företogs val af en revisor för deltagande i innevarande års granskning af statsverkets samt Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning efter f. d. Kaptenen Fredrik Hederstjerna, som detta uppdrag sig afsagt; och befans efter valförrättningens slut der-till hafva blifvit utsedd:

Godsegaren Friherre O. G. Lybecker med 64 röster.

*Spörsmål till
Utrikesmini-
stern angående
en engelsk Bill
om nedslag-
ning af impor-
terad boskap
å landnings-
platsen.*

Ordet lemnades åt Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Björnstjerna, som yttrade: Till svar på den interpellation, som för ett par dagar sedan ställdes till mig af en ärad ledamot utaf denna Kammare, Herr von Möller, får jag anföra följande.

Som bekant utbröt boskapspest i Schlesien samt i Hamburg och Altona i Januari månad förlidet år. Den 23 i samma månad utfärdade Kommerskollegium en kungörelse angående de säkerhetsmått, som skulle vidtagas vid import af boskap från Tyskland; och som jag för-

utsåg, att i England, der man lidit så stora förluster genom införsel af smittad boskap, åtgärder skulle vidtagas, som kunde verka hämmande på vår export till detta land, skyndade jag att tre dagar der- efter, den 26 Januari, underrätta vår Beskickning i London om de åtgärder, som blifvit vidtagna till förekommande af boskapspestens införande till vårt land, samt anmodade Beskickningen att, med framhallande af den omständigheten att vårt land till följd af sitt geografiska läge vore uti ifrågavarande hänseende mera tryggadt än något annat land, fästa engelska regeringens uppmärksamhet på de försigtighetsmått, som i fråga om införsel af boskap från Tyskland blifvit här i landet påbudna, allt i syfte att förekomma det några åtgärder i afseende på kreatursimport komme att från Englands sida riktas mot Sverige och Norge. På samma gång vände jag mig till härvarande engelska minister och anhöll om hans understöd hos engelska regeringen.

Spösmål till Utrikesministern angående en engelsk Bill om nedslagning af importerad boskap å landningsplatsen.
(Forts).

Sedermera tillsattes i England den 2 derpåföljande Februari en parlamentskomité för att undersöka orsakerna till sjukdomens uppträdande, medlen till dess undertryckande och det samband som kunde ega rum mellan importen af lefvande boskap och färsotens införande. Sjukdomen hade under tiden, såsom Herrarne torde påminna sig, visat sig äfven i London. Så snart det kommit till min kännedom att en komité blifvit tillsatt äfvensom att ombud från danska landthushållningssällskapet blifvit afsända till England, anmodade jag, uti skrifvelse den 15 Maj, Beskickningen att låta nämnda komité erhålla kännedom om de förordningar och kungörelser, som funnes i Sverige utfärdade till förekommande af såväl smittosamma kreaturssjukdomars införande som deras utbredning inom landet, samt att dervid särskildt framhålla den omständigheten, som borde tala för att Sverige skulle blifva ovidrördt af sjukdomen, att nemligen, så vidt känt är, boskapspesten aldrig förekommit i vårt land. Jag uppdrog äfven åt vår dåvarande Chargé d'affaires i London, Grefve Stenbock, att sätta sig i förbindelse med de danska deputerade äfvensom att, om han ansågo lämpligt, att något eller några ombud härifrån utsändes, skyndsamt underrätta mig derom.

Beskickningen svarade härpå den 26 Maj och den 3 Juni, att vederbörande i Privy council office icke ansågo utsändandet af särskilda ombud från Sverige i förevarande hänseende vara till något gagn, och Beskickningen tillade, att visserligen halfva antalet af parlamentskomiténs ledamöter, nemligen de, som representerade landtbruket, tillstyrkte förbud mot införsel af lefvande kreatur, men att regeringen ej vore sinnad vidtaga en sådan åtgärd, hvilken i väsentlig grad skulle bidra till höjande af de redan högt uppdrifna köttprisen. Grefve Stenbock hade latit på engelska spraket öfversätta våra författningar i ämnet och trycka desamma samt utdelat exemplar deraf till komiterade och andra för frågan intresserade personer; och han tillade för sin del att, ehuru man förklarar, att det icke vore till något gagn att utsända ombud från Sverige, han likväl ansågo att en sakkunnig person borde sändas till England, på det att intet måtte uraktlätas, som kunde bidra till ett godt resultat.

Samma dag hans skrifvelse kom mig till handa, eller den 8 Juni, öfverlemnades afskrift deraf till bhefen för Civil-departementet med

Spörsmål till
Utrikesmini-
stern angående
en engelsk Bill
om nedslagt-
ning af impor-
terad boskap
å landnings-
platsen.
(Forts.)

hvilken jag redan satt mig i beröring, och han anmodade Landtbruksakademien att ofördröjligen deröfver yttra sig, hvilket hade till följd att jag redan tre dagar derefter, eller den 11 Juni, kunde meddela Beskickningen i London, att Intendenten Julin-Dannfelt erhållit uppdrag att afresa till London för att tillhandagå Beskickningen med upplysningar och verka för saken. Flere andra framstående landtbrukare hade blifvit anmodade att åtfölja Herr Juhlin-Dannfelt, men ingen hade åtagit sig detta. På min uppmaning utarbetades, likaledes genom Landtbruksakademiens försorg, en redogörelse för vår boskapsafvel, import och export med mera, som kunde på frågan inverka, hvilken berättelse, liksom en dylik från inre departementet i Norge, på Beskickningens föranstaltande trycktes och utdelades i England; och alla dessa dokument blefvo meddelade parlamentskomitén samt finnas tryckta i dess förhandlingar.

Herr Dannfelt anlände till London den 28 Juni och presenterades genom legationens försorg för vederbörande, men erhöll det svar, att komitén förklarar sig ej vilja vidare höra främmande länders ombud, emedan komitén ansåg sig hafva fått tillräckliga upplysningar; och af ett yttrande, chefen för the Privy council office hade till Herr Dannfelt, skulle man verkligen tro, att komitén rörande Sverige inhemtat så noggranna upplysningar som möjligt. Ty då Grefve Stenbock anförde, att vi aldrig haft boskapspest i vårt land, fick han det svaret: »Jo! för 130 år sedan, men detta fall betraktas som aldrig.» Herr Dannfelt måste inskränka sin verksamhet till att sätta sig i beröring med enskilde, inflytelserika ledamöter af komitén och återvände derpå till Sverige. Troligen erinna sig de af Kammarens ledamöter, som voro tillstädes i Landtbruksakademien, då Herr Juhlin-Dannfelt redogjorde för sin beskickning, att han yttrade, det han ansåge icke något kunna vinnas genom att hålla ett särskildt ombud i London, men att, med den kännedom han hade om det nit vår minister, Grefve Piper, hyste för de förenade rikenas angelägenheter och särskildt för denna fråga, han vore öfvertygad att genom vår Beskickning icke något skulle försummas, som kunde bidraga till att vinna ett godt resultat.

I slutet af Juli månad afgaf komitén sitt förslag, som gick derpå ut att förbjuda införsel af lefvande boskap, kommande från Ryssland, Tyskland och Belgien. Från alla öfriga länder, inclusive Schleswig-Holstein, skulle Privy council bemyndigas förbjuda införsel i mån af behof. Vidare föreslogs, att all importerad boskap skulle nedslagtas i den hamn, der den blifvit ilandsatt, äfvensom att afvelsdjur skulle få införas efter fjorton dagars karantän och då hållas två månader under särskild uppsigt. Kort derefter åtskildes parlamentet, så att intet beslut med anledning af förslaget fattades.

Då jag af de till parlamentet utdelade tryckta handlingar, som innehöllo rapporter från Englands alla konsuler i utlandet öfver boskapsafvel och handel med boskap, märkte att uppgifterna, hvad Sverige och Norge beträffade, voro mycket bristfälliga och icke uptogo någon export af kreatur härifrån till England, skyndade jag att meddela härvarande engelska minister de officiella statistiska uppgifterna i ämnet, med anmodan att han ville öfverlemna dem till sin regering för att intagas i samlingen af förenämnda rapporter, och jag har sedermera

erhållit meddelande från honom, att hans regering lofvat att dessa upplysningar skulle blifva tryckta och införda i sammanhang med uppgifterna från de öfriga länderna.

Den 8 December anmälde Beskickningen i London att förbud blifvit utfärdadt mot all införsel af lefvande boskap till Hull och Southshields. Som vi hafva export af boskap på dessa städer, underrättade jag mig, om detta förbud äfven afsåge Sverige, och erhöll till svar att så vore förhållandet, men att förbudet utfärdats af lokala skäl, emedan myndigheterna i dessa städer icke ställt sig till efterrättelse de föreskrifter, som meddelats till förekommande af att smittade djur infördes, men att, hvad Hull beträffade, förbudet icke borde verka skadligt för oss, då det vore tillåtet att i det närbelägna Grimsby införa lefvande boskap, och att man för öfrigt hoppades att Hull snart skulle ställa sig de gifna föreskrifterna till efterrättelse, så att exporten på denna stad åter skulle kunna taga sin början.

I flera skrivelser har Grefve Piper framhållit den agitation, som satts i gång å ena sidan af producenterne, för att erhålla det ifrågasvarande förbudet, och å den andra af konsumenterna, boskaps-handlarna med flera för att motverka detsamma; petitioner hafva blifvit aflemnade och meetings hållits m. m.; men han tillade, att det vore omöjligt att få kännedom om hvad ministrarne tänkte i frågan, ty de yttrade sig med ganska stor varsamhet, enär man icke ville, att det skulle komma till allmänhetens kännedom, hvilken mening regeringen omfattade, förr än parlamentet blefve samladt.

Vid den tid, då parlamentet åter skulle samlas, ingaf Grefve Piper, den 16 Januari i år, å nyo en note till Lord Derby, deruti han upprepade allt hvad förut blifvit anfördt för att visa, att icke någon fara kunde hota England genom att lemna tillförseln fri såsom hittills från Sverige och Norge. Slutligen mottog jag den 1 Februari en så lydande skrivelse från Grefve Piper: »Hertigen af Richmond beledsagade i går öfverlemnandet till Öfverhuset af »Billen» rörande föreslagna förändringar i den s. k. Contagious Diseases (animals) Act of 1869 med hufvudsakligen följande betraktelser och redogörelser för grunderna till och den praktiska verksamheten af densamma. Uniformitet i lagstiftningen och en centralauktoritets handhavande af frågan inom landet hade ansetts nödvändiga. De mest verksamma försigtighetsåtgärder skulle vidtagas inom landet i hvarje distrikt der sjukdomen visade sig. Sådana skulle emellertid blifva fruktlösa, om ej samtidigt alla medel användes att hindra införandet af denna sjukdom från utlandet, och han hade blifvit strängeligen uppmanad att i sådant ändamål förbjuda all införsel af boskap från utlandet. Detta ansåg han ej rådligt att göra, men hade deremot ansett nödvändigt, för att möjliggöra de restriktioner han föreslagit i England, att en bestämmelse blef införd, föreskrifvande att all utländsk boskap skulle blifva slagtd i landningshamnarne, en åtgärd som han ej trodde skulle hafva något materielt inflytande hvarken på tillförseln af eller priserna på kött. Hertigen yttrade vidare att denna »Act», om den blefve antagen af parlamentet, icke skulle träda i verksamhet före 1879 i afsigt att tillräcklig tid skulle gifvas dem, som äro intresserade i denna handel, att vidtaga sådana nya åtgärder som kunde blifva nödvändiga.

*Spörsål till
Utrikesmini-
stern angående
en engelsk Bill
om nedslag-
ning af impor-
terad boskap
å landnings-
platsen.
(Forts.)*

Spörsmål till
Utrikesmini-
stern angående
en engelsk Bill
om nedslag-
ning af impor-
terad boskap
å landnings-
platsen.
(Forts.)

Sedan några pärer på den liberala sidan framhållit nödvändigheten af att taga i betraktande ej allenast producenternes utan äfven konsumenternes intressen eller med andra ord tillse, att vid votering af en »bill» för protektion emot boskapssjuka man ej voterade åtgärder för protektion mot täflan, försiggick första läsningen, sedan Hertigen af Richmond, för att tillmötesgå begäran om tillräcklig tid till öfvervägande af detta viktiga ämne, förklarar att han ej skulle bedja Huset företaga andra läsningen af denna »bill» förr än om tre veckor från i går, d. v. s. den 5:te Mars.

Inskränkande mig i dag till att endast ungefärligen redogöra för innehållet af regeringens meddelande i ämnet i går, tillåter jag mig nämna, att jag hela denna tid samtalsvis framhållit det billiga uti att låta boskap lefvande införas från de förenade rikena åtminstone till någon hamn, hvarigenom kontrollen lättare kunde utföras; samt att sannolikt ett påbud om nedslagning i landningshamnarne skulle medföra en minskning af tillförsel af boskap; men, sasom nu synes, utan att man dertill velat lyssna. Afgörandet af frågan ligger emellertid nu hos parlamentet. För att sätta de i frågan intresserade personerna i tillfälle på ett eller annat sätt bringa till publikens eller representanternes kännedom de garantier så väl vårt skyddade läge som den noggranna tillämpningen af gällande förordningar visat sig hos oss erbjuda för införseln från de förenade rikena till England af endast friska djur, har jag låtit trycka en ny upplaga af de »evidences» Beskickningen sistlidne sommar afgaf till den parlamentariska komitén, och derutaf stält 75 exemplar till konsulernes i de hamnar, dit boskap införas, förfogande, tillika anmodande dem att sätta sig i beröring med i frågan intresserade personer samt utdela exemplar häraf, i ändamål att sätta dem i tillfälle med sakkännedom verka för vårt gemensamma intresse.

Att döma af närlagda artikel ur »Daily News», kommer denna »Bill» — åtminstone i underhuset — att under diskussionen möta ej obetydligt motstånd, betydelsen hvaraf jag likväl ännu ej är i tillfälle att kunna uppskatta.

I dag på morgonen har en ytterligare skrifvelse från Grefve Piper hit anländt. Den är af följande lydelse: »Den af Hertigen af Richmond i öfverhuset inbragta s. k. Contagious Diseases (animals) Bill, eller sasom den rättare nu tituleras »Eu akt åstadkommande förbättrade åtgärder rörande smittosamma och förderfliga boskaps- samt andra djursjukdomar», blef först i går utlemnad från trycket, och har jag under omslag till Kongl. Departementet deraf insändt 3:ne exemplar. Vid afsändandet deraf har jag ej hunnit mer än konstatera att § 3 stadgar, att denna akt (som naturligtvis vid diskussionen i båda husen möjligen kan blifva modifierad, ehuru ringa utsigterna derför nu synas) skall börja att träda i kraft från och omedelbart efter den 31 December 1878, att § 29 medgifver Privy council bemyndigande att, när det synes detsamma att boskapssjuka förefinnes i ett främmande land eller är befarad dersammastädes, detsamma må tid efter annan vidtaga de åtgärder det anser lämpliga till att förbjuda i land förande af djur eller djurdelar, foder, strö, gödsel eller andra ting, kommande från det landet; att § 30 bestämmer att föreskriften i Schedule N:o 4 för slagande af

all utländsk boskap vid landningsplatsen skall gälla för utländsk boskap, som ej är förbjuden att införas, och att § 31 innehåller bemyndigande för Privy council att vidtaga åtgärder för bestämelse af hamnar, i hvilka utländsk boskap får införas samt för anordningarne derför i hamnarne.

Schedule 4 är delad i 2:ne afdelningar: den första om slagtandet vid landningen, och den andra om *karantän* för sådana djur, som äro afsedda för mejeri, afvel eller utställning.

Från konsumenternes och boskapshandlarnes sida är stark agitation i gång att i parlamentet göra gällande sina intressen, med hvad hopp om framgång kan jag ännu ej bedöma. Intet skall af mig försummas att dervid äfven få beaktade våra, med deras identiska intressen. Från regeringens sida vidhålles att förslagen i denna bill äro de moderataste, hvartill man kunnat komma, och för att tillförsäkra beslutet om nedslagning vid landstigningsplatsen full kraft detsamma måste drabba *all utländsk boskap utan undantag*. Såsom jag redan sistlidne sommar i min skrifvelse N:o 89 af den 8 Augusti hade äran omnämna, skulle försök göras medelst påbjudande af att i några hamnar nedslagta boskap vid ankomsten. I Deptfords hamn har detta experiment nu sedan dess fortgått med det resultat, att handeln lättare än man kunnat förmoda fogat sig derefter, och att hvarken pris eller tillförsel minskats. Alla argument emot vidtagandet stranda sålunda mot denna erfarenhet man säger sig ega om motsatsen. Kyliga upplagsmagasin och flera marknadsdagar i veckan antagas förekomma allt mehn.

Jag har till generalkonsulatet öfverlemnadt ett exemplar af denna bill med anmodan att inkomma med utlåtande öfver densamma, i hvad rörer vår boskapsexports intressen.

Författaren till närlagde artikel i »Newcastle Daily Chronicle» för den 18:de dennes »Projected line between Sweden and Newcastle» har, såsom jag derutaf ser, hemtat sina uppgifter från den af mig utdelade broschyren.»

Jag har nu i korthet redogjort för de åtgärder Beskickningen i London vidtagit i denna sak, och hoppas, att Kammaren skall finna, att icke någonting å vår sida blifvit försummadt. Jag torde icke här behöfva framhålla, att, när det är fråga om ett lands inre lagstiftning, förmå icke utländske agenter någonting annat än att på öfvertygelsens väg söka inverka på ett beslut. Det synes här som om föga utsigt funnes, att åtminstone *samma* frihet i afseende på införsel af boskap som hittills skall kunna för oss bibehållas; men för dem som tro, att detta skulle vara allt för förderfligt för vår export, vill jag nämna, att Herr Juhlin-Dannfelt, vid sin återkomst från England, under den redan omförmälda sammankomsten i Landtbruks-akademien, uttalade, att enligt hans öfvertygelse skulle med minst lika stor förmån slagadt kött kunna öfverföras till England. Såsom bekant, är det förenadt med mycken kostnad och risk att öfverföra lefvande kreatur, hvilka under transporten förlora betydligt i vikt, hvarföre det enligt Herr Dannfelts åsigt skulle vara fullt ut lika fördelaktigt att utföra slagadt kött.

Slutligen får jag till den ärade interpellanten framföra min tacksamhet för det han gifvit mig tillfälle att framhålla en liten del af

Spörsmål till Utrikesministern angående en engelsk Bill om nedslagning af importerad boskap å landningsplatsen.
(Forts.)

*Spörsmål till
Utrikesmini-
stern angående
en engelsk Bill
om nedslag-
ning af impor-
terad boskap
å landnings-
platsen.
(Forts.)*

vår Beskicknings i London verksamhet. Utrikes-departementets göromål äro så olika de öfriga departementens — det har mycket få föredragningsmål, hvilka genom statsrådsprotokollen eller på annat sätt komma till allmänhetens kännedom, och man är derföre allt för böjd att tro det våra diplomater hafva ingenting att göra. Det är derföre för mig glädjande att hafva kommit i tillfälle att meddela hvad i denna ganska viktiga fråga blifvit åtgjort, hvarom allmänheten eljest icke skulle hafva haft någon kännedom.

Herr von Möller: Jag får till chefen för Utrikes-departementet frambära min tacksägelse för de sakrika upplysningar, han lemnat. Jag tror, att vi alla kunna instämma i hvad Hans Excellens yttrade derom, att icke blott från hans utan äfven från svenske ministrernas i London sida allt blifvit gjordt, som i denna sak kunnat göras. Jag vill lemna derhän, hvad Herr Juhlin-Dannfelt kan utträta, om det beklagligen skulle blifva någon förlust för Sverige, om denna akt blir antagen.

Hvad jag särskildt med glädje fäst mig vid och som jag tror skall verka välgörande för svenska landtbruket, är den af Grefve Piper meddelade upplysning om de i Deptford anställda försöken med nedslagtande af kreatur. Då lokaler finnas, som äro försedda med is för köttets bevarande, och då transporten på de engelska jernvägarne äfven kan ske på samma sätt, torde genom dessa åtgärder försändning af kött utan svårighet kunna ega rum. Om likartade åtgärder hos oss vidtagas, kunna vi hoppas att våra varor icke skola omedelbart hemfalla till köttmånglare utan till slagtarne.

Jag anhåller att ännu en gång få tacka för de sakrika upplysningar vi erhållit.

Grefve Hamilton: Jag anhåller få till Kammarrens protokoll gifva till känna, att jag icke deltog i det beslut, hvarigenom Kammarren biföll, att den af Herr von Möller upplästa fråga skulle få till chefen för Utrikes-departementet framställas. Jag gör denna anmälan, ingalunda derför att jag ogillar sjelfva frågan, hvilken utan tvifvel är af ganska stor vikt och för hvars framställande vi hafva så mycket större anledning till tillfredsställelse, som det svar chefen för Utrikes-departementet derå gifvit är ett vittnesbörd om det nit, hvarmed icke blott Utrikes-departementet, utan äfven vår Beskickning i England iakttagit landets bästa. Anledningen till min anmälan är den, att jag antager såsom allmän regel, att Kammarren aldrig bör fatta ett beslut, som icke grundlagsenligt kan ega någon betydelse. Hvad särskildt förevarande beslut beträffar, var frågan en gång framställd och kunde icke blifva ogjord. Om Kammarren sedermera fattade ett beslut rörande densamma, kunde Hans Excellens Utrikesministern derigenom lika litet åläggas som förhindras att besvara frågan; och jag tror ej heller, att Herr von Möller af grundlagen skulle förhindrats att förnya frågan, om han så för godt funnit. Det är således blott i formelt hänseende jag vill frikalla mig från deltagande i ett beslut af den beskaffenhet, att jag tror Kammarren böra undvika att för framtiden fatta ett likartadt.

Herr Hallenborg: Jag ber att få förena mig i Herr Grefve Hamiltons anförande.

Grefve af Ugglas: Jag anhåller få instämma med Grefve Hamilton.

Spörsmål till Utrikesministern angående en engelsk Bill om nedslagning af importerad boskap å landningsplatsen.
(Forts.)

Föredrogs och lades till handlingarne Konstitutions-Utskottets den 20 i denna månad bordlagda memorial N:o 1, i fråga om det Utskott, som bör behandla en motion om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående omarbetande af krigslagarne.

Föredrogs och begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 20 i denna månad bordlagda memorial:

N:o 3, i fråga om användande af bankovinsten för år 1877;

N:o 4, angående afskrifning ur Riksbankens hufvudkontors räkenskaper af åtskilliga fordringar;

N:o 5, angående afskrifning ur afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar:

N:o 6, i fråga om eftergift å en Riksbankens fordran; och

N:o 7, i fråga om eftergift å en Riksbankens fordran.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 20 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 6, i anledning af väckt motion om ändring i Byggningsbalken kap. 26 § 4; och

N:o 7, i anledning af väckt motion om rättighet för afträdare af prestboställe att, derest tillträdare ej vill lösa foder, som är afträdares tillhörighet, deröfver fritt föfoga.

Vid föredragning af Stats-Utskottets den 22 i denna månad bordlagda memorial:

N:o 24, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i tvenne frågor, rörande anslagen under riksstatens Andra hufvudtitel; och

N:o 25, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets utlåtande angående riksstatens Tredje hufvudtitel;

blefvo de föreslagna voteringspropositionerna af Kammaren godkända; och tillkännagaf Herr Talmannen härefter, att, på sätt Talmännen öfverenskommit, omröstningar, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, öfver dessa voteringspropositioner, hvilka jemväl af Andra Kammaren

blifvit godkända, komme att anställas vid början af Kamrarnes sammanträden nästa Onsdag den 27 i denna månad.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 22 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 8, i anledning af gjorda framställningar, att ett på deposition i Riksbanken insatt belopp måtte, oaktadt depositionsbeviset förkommit, till deponenten utbetalas.

Föredrogs, men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 22 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 8, i anledning af väckt motion dels om upphäfvande af åtskilliga lagens bestämmelser angående edgång, dels ock om underdånig skrifvelse i ämnet; och

N:o 9, i anledning af väckt motion derom, att kommunalutskylder skola ur gäldbunden egendom utgå med förmånsrätt.

*Beräkningen
af statsverkets
inkomster.*

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 16 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 15, angående beräkningen af statsverkets inkomster.

1:sta punkten.

Bifölls.

2:dra punkten.

Grefve af Ugglas: Jag har begärt ordet för att få inför Kamraren betona att, då Utskottet här upptagit de ordinarie statsinkomsterna i noga öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, detta icke innebär något godkännande af Kongl. Maj:ts beräkningar i alla punkter. Utskottet har nemligen sjelf infört en reservation, då det förklarar, att beräkningen skett »under förbehåll af de ändringar, som af Riksdagens beslut må kunna föranledas». Inom Utskottet uppstod fråga om att uppskjuta afgifvandet af förevarande betänkande, men då inkomstbetänkandet under föregående riksdagar nästan alltid inkommit i början af riksdagen, ansåg Utskottet, äfven med tanke på att ändringar skulle blifva nödvändiga till följd af Utskottets beslut, sig icke böra uppskjuta frågan. För min del hade jag trott att det funnes ett skäl att nu frångå hvad förut varit brukligt. Under flera på hvarandra följande år har nemligen den stora tillväxt i statsinkomster och den deraf uppkomna behållning gjort det temligen likgiltigt, om vid granskningen af budgeten några millioner af inkomsterna ansetts böra nedsättas. För detta år är det likväl annorlunda, och någon betydligare nedsättning af de påräknade inkomsterna skulle ganska allvarsamt inverka på budgetens uppgörande.

För min del är jag likväl beklagligen öfvertygad om, att en icke

*Beräkningen
af statsverkets
inkomster.
(Forts.)*

obetydlig brist på de af Kongl. Maj:t beräknade inkomster skall komma att visa sig. Kongl. Maj:t har, såsom Herrarne veta, föreslagit »att å Riksgäldskontoret måtte anvisas ett anslag för betäckande af den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, som under åren 1878 och 1879 kan förekomma, förslagsvis bestämdt till ett belopp af högst 1,000,000 kronor för hvardera året, hvarå ersättning för sålunda af jernvägsinkomsterna nedlagda medel får lyftas, sedan öknings belopp genom årets bokslut blifvit utrönt».

Hvad här af Kongl. Maj:t föreslagits är således, att Riksgäldskontoret genom upplåning skall anskaffa ett belopp, som likväl torde böra anses egentligen afse jernvägarnes drift och underhåll, och för min del betviflar jag högeligen, att Riksdagen skall vilja utsträcka upplåningen utöfver de stränga gränser, inom hvilka den hittills blifvit hållen. Jag erkänner, att jag för en sådan utsträckning hyser stora betänkligheter, ty lånevägen är farlig just i följd af den inbjudande lätthet, hvarmed den kan beträdas. Skulle emellertid, såsom jag förutsätter, Riksdagen icke godkänna hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit, så blir följden deraf, att beräkningen af de inkomster, som skulle inflyta genom jernvägstrafiken, måste med 750,000 kronor nedsättas.

Kongl. Maj:t har ytterligare hemställt, »att till det låneunderstöd för sjön Hjelmarens sänkning, som från odlingslånefonden skall utgå med 600,000 kronor för år 1878 och 300,000 kronor för år 1879, tillgång måtte på det sätt beredas, att Riksgäldskontoret under år 1879 till Statskontoret öfverlemnar ett belopp af 900,000 kronor». Här är således fråga om att ändra ett redan af föregående Riksdag fattadt beslut och att atertaga eller åtminstone konvertera ett redan gifvet anslag. Jag är för min del nära säker på, att detta förslag icke af Riksdagen kommer att godkännas, och det vore således 900,000 kronor, som i så fall skulle ytterligare tilläggas oförmålda 750,000 kronor.

Kongl. Maj:t har vidare förutsatt, att han af bankovinsten skulle erhålla 1,700,000 kronor. Under åtskilliga af de föregående årens riksdagar, då verkligen efter min uppfattning ingalunda behof deraf förefunnits, har Riksdagen emellertid antagit såsom regel, att hälften af bankovinsten skulle till banken besparas, och jag hyser stor misstro till att Riksdagen detta år skulle komma att frängå den grundsats, som här vid lag förut blifvit följd. Vi veta äfven, att på vårt bord för närvarande ligger en tillstyrkan af Banko-Utskottet att med 350,000 kronor nedsätta det belopp, som Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att af bankovinsten öfverlemna till statsverket.

Lägges nu härtill den misräkning af 200,000 kronor, som på fyr- och båkmedlen uppstått, så finna vi, att de tvifvelaktiga summor, som här förekomma, utgöra tillsammans 2,200,000 kronor. Skulle nu mina förutsättningar i afseende å Riksdagens åtgöranden i dessa delar komma att visa sig rigtiga, så blir frågan den, huru bristen skall fyllas. Jag tror visserligen, att omständigheterna komma att framtvunga betydliga inskränkningar i några af hufvudtitlarne, men då man närmare granskar de statsrådsprotokoll, som åtfölja Kongl. Maj:ts proposition om statsverkets tillstånd och behof, och dervid finner, med hvilken omsorg Kongl. Maj:t till gynsamare tider undanskjutit

Beräkningen
af statsverkets
inkomster.
(Forts.)

de utgifter, som icke varit af behovet synnerligen påkallade, kommer man efter min uppfattning till den slutsats, att det är alldeles omöjligt att utan verklig skada för staten nedsätta statsbudgeten med ett belopp, motsvarande det som af mig ofvan angifvits. Då återstår således att söka genom bevillningar fylla behovet, ett behof, som jag förutser och vill uppskatta till omkring 1,000,000 kronor. Att lägga denna million på den allmänna bevillningen skulle säkerligen väcka ett sådant motstånd, att ett dylikt beslut icke utan riktigt nödtvång skulle kunna fattas, utan man torde få se till, huruvida man icke genom andra bevillningar skulle kunna få in detta belopp. Anledningen till mitt uppträdande nu, är också att till Bevillnings-Utskottet rigta den allvarsammaste uppmaning att tillse, huruvida i icke tid något kan göras för att lätta statsbudgetens uppgörande.

Hvad sjelfva den nu föredragna punkten beträffar, så tror jag, att, då detta betänkande nu blifvit till Riksdagen aflemnadt, icke något annat är att göra än att, med godkännande af det förbehåll, som Utskottet gjort, för öfrigt bifalla hvad Utskottet föreslagit, men jag slutar med att ännu en gång lägga Bevillnings-Utskottet på hjertat att se till, hvad det i och för underlättande af statsbudgetens uppgörande skulle kunna göra.

Herr Montgomery Cederhielm: Jag skall nu icke ingå uti något slags beräkningar eller funderingar öfver det sätt, hvarpå statsverkets inkomster blifvit *i allmänhet* beräknade, eller huru bristen skall komma att fyllas. Nu är för tillfället endast fråga om beräkningen af statsverkets *ordinarie* inkomster, och hvad denna beräkning beträffar, så har den i detta utlåtande blifvit af Utskottet tillstyrkt i fullkomlig öfverensstämmelse med hvad af Kongl. Maj:t föreslagits, med det vilkor och förbehåll att, derest ändringar deruti på grund dels af Kongl. Maj:ts förslag dels af särskilda motioner kunde komma i fråga, sådana ändringar finge vidtagas.

Den största af de förändringar, som uti beräkningen af statsverkets inkomster denna gång gjorts i jemförelse med hvad förut varit fallet — och om hvilken förändring äfven mycket skulle kunna vara att säga — är den, som består deruti, att jernvägstrafikmedlen nu endast beräknats till sitt netto-belopp. I afseende å denna förändring är dock Riksdagen bunden af sitt vid förra året fattade beslut, i det Riksdagen då hos Kongl. Maj:t uttryckligen begärde, att dessa medel skulle på så sätt upptagas, och detta Riksdagens beslut torde väl ej böra kullkastas. I alla händelser kommer denna fråga till afgörande, då Sjetta hufvudtiteln skall behandlas, och här har Utskottet blott omnämnt densamma.

De öfriga posterna äro nästan aldeles lika med hvad af Statskontoret föreslagits. och de få ändringar, som gjorts uti dess förslag, äro utförligt motiverade af chefen för Finans-departementet uti hans anförande till statsråds-protokollet.

Ehuru således den af Stats-Utskottet föreslagna beräkning är framställd med vilkor och förbehåll om förändringar, må det likväl tillåtas mig att uttrycka den tanke att, om ock förändringar äro *möjliga*, de på intet vis äro *sannolika*, utan jag är för min del fullt

öfvertygad om, att de beräkningar, som här upptagits, skola blifva till siffran desamma som i riksstaten komma att inflyta.

Då den föregående talaren endast yrkade bifall till nu föredragna punkt, ber jag att uti berörda yrkande få instämma.

Herr Statsrådet Forssell: Jag ber att få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att den förste ärade talarens anmärkning egentligen icke afsåg, att den af Kongl. Maj:t föreslagna beräkning af inkomster och utgifter icke skulle gå ihop, utan endast att en brist skulle uppstå i statsregleringen, för den händelse att Riksdagen icke skulle gå in på hvad Kongl. Maj:t ansett vara förutsättningen för de gjorda beräkningarne. Jag hade också vid statsbudgetens uppgörande detta år klart insett, att de af Kongl. Maj:t nödiga befunna utgifter icke skulle kunna bestridas med de vanliga inkomsterna annat än under särskilda vilkor. En brist skulle uppstå, som måste fyllas med skatter, om man icke tillsåge, huruvida budgeten skulle kunna på annat sätt lättas. Då förelag för mig det förhållande, att man förut tänkt sig skola utlåna till understöd för sjön Hjelmarens sänkning medel, som skulle tagas af skatter. Vidare att man hittills varit van att taga de medel, som erfordrades till ökande af jernvägarnes materiel, af jernvägsinkomsterna, d. v. s. på en omväg af de inflytande skatterna; samt slutligen att, om man skulle följa den praxis, som under de tre senaste riksdagarne gjort sig gällande i afseende å bankovinsten eller dess halfvering, statsverket skulle få en brist af omkring 400,000 kronor. För min del ansåg jag mig hellre böra tillstyrka, att en förändring i alla dessa hänseenden skulle ske, än föreslå den utvägen att förhöja skatterna. Är nu Riksdagens mening en annan och beviljas de nödiga utgifterna, så kommer det väl att hända, att statsutgifterna få bestridas på annat sätt än Kongl. Maj:t föreslagit, men då hemställer jag, huruvida icke förhållandet i sjelfva verket blir, att det svenska folket varder beskattadt för att bereda ett lån till Hjelmarens sänkning, för bestridande af kostnaderna till ökning af jernvägarnes materiel — hvilket i andra affärsföretag plägar under liknande förhållanden ske, ej genom aktieteckning, utan genom upplåning — och slutligen för att förstärka Riksdagens fonder. Jag vågar dock ännu tillförsäkra mig, att Riksbanken icke för de nu nämnda ändamålen skall ålägga svenska folket högre skatter.

Herr Samzelius: Ehuru det icke är utan en viss tvekan jag begärt ordet, för att yttra mig i denna fråga, har jag likväl ansett mig icke böra undandraga mig att göra det. Jag hade kanske långt före detta bort göra det, ty de förhållanden, som nu framstå för oss, grundlades icke i år utan för två år sedan vid den uppställning af statsbudgeten, som då egde rum. Jag tog mig friheten att under hand fästa Herr Statsrådets och Chefens för Finans-departementet uppmärksamhet derpå, att det vore ganska äfventyrligt att, vid uppgörandet af statsbudgeten på en tid, då statens inkomster influtit med ganska höga belopp och man under inflytelsen deraf tillika hade anledning att vänta, att de skulle för den stundande statsregleringsperioden på samma sätt inflyta, då äfven bland tillgångarne för statsregleringen beräkna de öfverskott, som under föregående år uppkommit. Faran af denna uppställning, om hvars förträfflighet i några hänseenden jag vid ett

*Beräkningen
af statsverkets
inkomster.
(Forts.)*

*Beräkningen
af statsverkets
inkomster.
(Forts.)*

annat tillfälle yttrat mig, består nemligen deri, att, då utgifterna städse visat sig stiga i samma mån som de beräknade tillgångarne och således i sjelfva verket motsvara icke blott de inkomster, som för statsregleringsperioden inflyta, utan äfven de i beräkning tagna, under en föregående tid bildade öfverskotten, måste vid en följande statsreglering, då öfverskott saknas och årsinkomsterna nedgå, en motsvarande brist uppkomma i tillgångarne för bestridande af utgifterna, hvilka omöjligen kunna fluktuera ens i samma mån som de verkliga inkomsterna, än mindre i den betydliga grad som sammanlagda beloppet af årsinkomsterna och de mycket vexlande öfverskotten. Dessa öfverskott hade, såsom bekant är, de föregående åren lemnats till Riksgäldskontoret och således användts antingen till annuiter eller för att minska upplåningen, och detta förfaringssätt, som under en längre tid iakttagits, hade på statsregleringen ungefär samma inflytande som ett s. k. »skidbord» har på vattenflödet: då vattnet strömmar starkt till och blir för mycket, rinner det öfver, och då det flyter sakta och jemnt till, dämmes det upp; — och detta förfarande fann jag för min del mycket välgörande för statsregleringen.

Jag fäste då äfven uppmärksamheten på, huru svårt det skulle blifva för Statskontoret på en tid, då man icke hade dessa öfverskott att röra sig med såsom ett rörelsekapital för att dermed bestrida de stora förskott, som Statskontoret ständigt har att utgifva och som enligt sista rikshufvudboken uppgått till öfver 17 millioner. Statskontoret hade visserligen äfven förut skyldighet att till Riksgäldskontoret aflemna öfverskotten, dock icke förr än efter afslutning af rikshufvudboken och behöfde därför sällan anlita den utväg, som förekommer i Riksgäldskontorets reglemente, nemligen att vända sig till Kongl. Maj:t med begäran om kassaförstärkning. Nu hafva emellertid förhållandena blifvit annorlunda, då statsinkomsterna blifvit högt beräknade, och öfverskotten icke fått såsom förut behållas, utan tagits i anspråk för bestridande af de vid statsregleringen beslutade utgifter, hvadan Statskontoret nödgats anlita den nämnda utvägen och na af Riksgäldskontoret erhållit en kassaförstärkning af $4\frac{1}{2}$ millioner kronor för den löpande rörelsen; och jag förutser att, om samma system behålles, detta belopp kommer att ökas, så att det skulle kunna stiga till ansevärliga summor, kanske öfver 10 millioner.

De anmärkningar, som Grefve af Ugglas här uttalat, delar jag i alla afseenden och har intet mera att derom nämna.

Herr Montgomery Cederhielm yttrade, att Riksdagen vid något föregående tillfälle fattat ett beslut, hvarpå den nu föreliggande beräkningen af jernvägstrafikmedlen skulle grunda sig, men jag tror icke, att Riksdagen då uttalade sig för något annat, än att *nettobeloppet* af rörelsen skulle upptagas; *huru* det skulle beräknas, derom har Riksdagen icke yttrat sig, och således är det deraf icke en följd, att beräkningen af dessa medel skulle behöfva blifva just sådan, som den nu föreligger. Dock måste jag bekänna, att förslaget verkligen icke synes mig så synnerligen farligt, ty hvad staten nedlagt på jernvägarne, vare sig för dess byggande eller för sjelfva rörelsen, det är dock användt i en affärsbranche, och det förefaller mig som staten vore berättigad att upplåna dertill erforderliga medel. Mera tvifvelaktigt synes det mig,

huruvida det kan vara lämpligt att, då vi inskränkt upplåningen till endast jernvägsbyggnader, nu utsträcka den till nya företag, såsom till Hjelmarens sänkning. Jag har redan förut yttrat mig deremot, och då i svenska statens obligationer blifvit insatt, att upplåningen blott skulle ske för jernvägsbyggnader, så vore det väl icke så riktigt, om en del af dessa medel skulle användas till andra företag, låt vara att de äro produktiva.

Jag har äfven förut fäst uppmärksamhet på den grannliga ställningen till lånöfvertagarne, som ovilkorligen fordrar, att medlen verkligen blott användas för det ändamål hvartill de upptagits, och att det för dem kanske skulle förefalla såsom ett kontraktsbrott, om en del af dessa medel skulle användas till andra ändamål än de uppgifna. Och, som bekant, får Riksgäldskontoret numera icke några andra medel än dem, som kunna upplånas.

Att åter taga tillbaka hvad staten redan nedlagt på jernvägsbyggnader, det vore efter mitt förmenande icke riktigt, ty vid lånens upptagande har man fäst uppmärksamheten derpå, att, utom de summor som staten upplånat för jernvägsbyggnader, har den sjelf varit i tillfälle att derpå nedlägga så och så stort belopp.

Jag ville icke yttra mig vid remissen af statsregleringspropositionen, emedan det plägar ställas vissa anspråk på dem, som vid detta tillfälle uppträda, och dertill förutsättes, att de inom Kammaren skola intaga en mera framstående plats än jag gör, och det är, såsom jag redan sagt, icke heller *nu* utan en viss tvekan jag tagit till ordet. Emellertid vill jag säga, att här en post, enligt min tanke, blifvit för högt beräknad: jag menar brännvinsmedlen, som upptagits till 13,150,000 kronor. Statskontoret trodde sig icke kunna beräkna dem till högre belopp än 12 millioner, och erfarenheten har efter den tid, då Statskontoret gjorde sin beräkning, snarare stärkt än försvagat de skäl, som Statskontoret för sin beräkning anført. Äfven jag har kanhända fått någon erfarenhet i dessa förhållanden under den tid af nära 20 år, som jag följt dem, och jag har sett att dessa afgifter fluktuera betydligt. Tullmedlen fluktuera visserligen också, men icke så mycket som brännvinsmedlen, som äro af en ännu mera sensibel natur, och det förefaller mig derfore, som hade det varit försigtigast att icke beräkna dem så högt. Jag kan dock lätt fatta de skäl, som dertill föranlett Herr Statsrådet och Chefen för Finans-departementet, nemligen svårigheten att få budgeten att gå ihop, men jag tror likväl, att det varit bättre att icke tillgripa denna utväg, utan borde man hellre gått rakt på saken, sådan den är. Våra förhållanden äro hvarken så lysande eller så mörka, att man icke kan se dem rakt i ögat, och mig förefaller då, att här icke finnes något annat sätt än att höja skatterna; ja! vi måste underkasta oss en ökad beskattning för att betäcka de nödiga utgifterna, och jag tror, att detta steg borde tagas redan denna riksdag, eljest blifver det, då nästa statsreglering skall uppgöras, ännu värre, ty då har man säkert icke att på inkomstsidan beräkna något nettoöfverskott, vidare icke några 2 millioner besparade på det s. k. neutralitetskreditivet samt slutligen icke heller den tillgång, som nu är föreslagen att beredas genom förändring af beslutet om Hjelmarens sänkning. Efter min beräkning blifver det således ungefär 6 millio-

*Beräkningen
af statsverkets
inkomster.
(Forts.)*

Beräkningen
af statsverkets
inkomster.
(Forts.)

ners mindre inkomst då än nu. Eller är det väl tänkbart, att statsutgifterna skulle kunna nedbringas med ett motsvarande belopp? Jag svarar derpå obetingadt *nej*, och mig förefaller som borde man så godt först som sist öka beskattningen, ty att staten skulle gifva sig in på den bana, att till de löpande statsutgifternas bestridande upplåna penningar utrikes, kan jag icke föreställa mig att någon kan gå in på.

Emellertid — jag upprepar det än en gång — har det icke varit utan tvekan, som jag inlätit mig på denna fråga, men jag har känt såsom en förebråelse inom mig sjelf öfver att för länge hafva tegat; och ehuru jag väl icke vågar hoppas, att Kammaren skall fästa så stor uppmärksamhet dervid, har jag trott att det skulle kännas lättare för mig sjelf, då jag uttalat mina åsikter i denna fråga. Jag har icke velat säga något för oss uppskakande eller oroande för våra förhållanden, ty de äro i sanning sådana, att vi gerna kunna både för oss sjelfva och utländingen visa vår verkliga ställning, men då bör man också hellre öppet uttala sig än söka för tillfället komma undan, då man ändock icke kan fullkomligt undvika de svårigheter som jag här velat påpeka.

Jag vill således förena mig med Grefve af Ugglas i den önskan, att Bevillnings-Utskottet redan vid denna riksdag måtte taga i allvarligt öfvervägande, huru statens inkomster på ett eller annat sätt skulle kunna höjas.

Herr Ekman Carl: Inom Stats-Utskottet har jag i likhet med den förste ärade talaren motsatt mig, att det s. k. inkomstbetänkandet skulle vid denna tid på riksdagen till Kammaren inkomma, och mitt skäl dertill har egentligen varit, att jag fruktat, att detta betänkande skulle komma att medföra en sådan diskussion som nu äfven i denna Kammar förefallit; icke därför att jag vill förneka, att en diskussion derom, verkligen grundad på en föregående utredning af frågorna, kan gagna, utan därför att, då en sådan utredning icke ännu blifvit af det Utskott, som det tillhör att åstadkomma densamma, för Kamrarne framlagd, jag icke kan fatta att en diskussion nu skulle något i sak gagna, och jag tager mig därför friheten att hos Kammaren anhålla, att Kammaren måtte till ett annat tillfälle spara sitt omdöme, huruvida beräkningen af statsverkets inkomster är riktig eller icke. Stats-Utskottet skall icke underlåta att inkomma med den utredning i detta afseende, som det åligger Utskottet att för Kamrarne framlägga. Först när denna utredning af beräkningen af statsverkets inkomster föreligger, och då Kamrarne fattat sina beslut om de utgifter, som Riksdagen vill för år 1879 åtaga sig, blifver det tillfälle att kunna bedöma, i hvad mån man på annat sätt, än Kongl. Maj:t föreslagit, måste söka att fylla den brist, som möjligen kan förekomma.

Jag skulle knappt nu tagit till ordet, om man icke af ett par föregående yttranden skulle kunnat draga den slutsats, att regleringen af statsverkets inkomster och utgifter vid innevarande riksdag skulle vara omöjlig utan en upplåning för bestridande af de löpande utgifterna, och då jag redan varit i tillfälle att, vid granskningen af Riksgäldskontorets förvaltning för det föregående året, inhemta huru ställningen

*Beräkningen
af statsverkets
inkomster.
(Forts.)*

der är, har jag ansett mig pligtig att vid detta tillfälle taga till ordet för att mot en sådan uppfattning inlägga en gensaga.

Riksdagen har under år 1876 på Riksgäldskontoret anvisat utgifter till ändamål, hvarför Riksdagen alltid ansett upplåning borde företagas, utan att uppdrag lemnats till Riksgäldskontoret att för detta ändamål verkställa någon upplåning. Vid den reglering af utgifterna, som vid 1876 års riksdag skedde, beräknades utgifterna för statens jernvägsbyggnader, hvartill upplåning skulle verkställas, till något öfver 40 millioner. Den upplåning, som sedermera skedde för att skaffa tillgång till bestridande af dessa utgifter, har emellertid icke uppgått till mera än ungefär 35 millioner. Under slutet af förra året skedde åter en upplåning till mindre belopp, hvarigenom denna skilnad i det närmaste kan anses vara utjennad, men vid samma 1876 års riksdag beräknades äfven utgifter, hvartill en upplåning kunde anses berättigad, till — jag beder om ursäkt om jag i afseende på summan något miss-tager mig — omkring 5½ million, och uppdrogs samtidigt åt Riksgäldskontoret att verkställa upplåning af detta belopp. Deraf har dock endast hälften blifvit upplånt; återstod således hälften. Sedermera anvisade förra årets Riksdag på Riksgäldskontoret en summa af 1 mil-lion för nybyggnader å statens redan för trafik öppnade jernvägar och ett belopp af 5,400,000 kronor för anskaffande af ökad materiel för banan norr om Störvik; men icke heller för detta har Riksgäldskon-toret ännu fått uppdrag att verkställa någon upplåning.

En del af dessa medel äro redan utgifna och måste vara tagna af de tillgångar, som finnas i Riksgäldskontoret; men jag kan icke föreställa mig att, vid fattande af beslutet om dessa utgifter, de, som deri deltog, ju icke haft för afsigt att framdeles vid behof uppdraga åt Riksgäldskontoret att verkställa upplåning af motsvarande belopp. Jag har endast ansett mig, med anledning af den diskussion som nu egt rum, böra lemna denna upplysning, som förklarar att vid sådana för-hållanden tillfälligtvis kan förekomma en knapp penningetillgång i Riks-gäldskontoret, och föreställer mig för öfrigt att, i fråga om regleringen af riksstaten, det väl i sin tid, då dessa frågor blifvit behörigen utredda, men också *först då*, blifver tillfälle för Kamrarna att vidare derom orda.

Herr Statsrådet Forssell: Jag skall icke förlänga någon diskussion om inkomstberäkningen, men jag anser mig dock, med anledning af hvad en talare nyligen yttrat, böra på det bestämdaste påstå, att den budgetens nya uppställning, som börjat med år 1876, icke i ringaste mån kan anses inverka på det trångmål som nu befaras.

Denna budgetens nya uppställning karakteriseras deraf, att den endast upptager verkliga statsinkomster å ena sidan och på den andra blott verkliga statsutgifter, under det att budgeten förut på inkomst-sidan upptog en del poster, som mycket lätt kunde vara upplånta medel, och å andra sidan bland utgifterna hvad som icke var statens verkliga årsutgift, nemligen kapital-utlägg för statens jernvägar. Denna sammanblandning af inkomster och utgifter upphäfdes genom den nya formen för budgeten. Om nu ett trångmål uppstode, såsom åtskillige talare befarat, så skulle det naturligtvis bestå blott deri, att de verk-

*Beräkningen
af statsverkets
inkomster.*
(Forts).

liga årsinkomsterna icke räckte till för de verkliga statsutgifterna under året. Men hvad samband kan detta då hafva med den nya uppställningen af budgeten? Jo! endast det att ett sådant förhållande genom densamma blefve tydligt och klart, under det att det förut lätt kunde bortblandas genom sammanförandet af hvad som icke var statsutgift med utgifterna och af det som icke var statsinkomst med inkomsterna.

Jag föreställer mig, att från Riksdagens synpunkt denna lättare öfversigt skall anses såsom en fördei.

Slutligen vågar jag också påstå, att budgetens nya uppställning har ännu mindre att göra med Statskontorets kassarörelse. Det ligger ju en orimlighet deri att räkenskapernas uppställning skulle kunna inverka på kassans ställning. Om Statskontoret stundom kan få någon förlägenhet för att sköta sin kassa, så beror det, såsom jag redan visat i ett anförande till statsrådsprotokollen, derpå, att en så stor del af årsinkomsterna i senare tid kommit att inflyta först under året näst efter det, för hvars utgifter de varit afsedda. Detta åter har skett i följd af åtskilliga Riksdagens successivt fattade beslut och har ingenting att göra med budgetens uppställning. En sådan kassaförlägenhet skulle naturligtvis för öfrigt alls icke afhjelpas genom att man blandade i hop Statskontorets och Riksgäldskontorets räkenskaper, icke heller är det skäl att mycket betona densamma så länge det finnes en konstitutionellt gifven hjälp, som är mycket naturlig och mycket enkel, nemligen requisition från kreditivet i Riksgäldskontoret. En sådan kassaförstärkning betyder alldeles icke afhjelpande af en statsbrist, utan är endast ett sätt att få inkomster och utgifter att falla på samma tid.

Öfverläggningen förklarades slutad, och punkten bifölls.

3:dje punkten.

Bifölls.

Utskottets slutliga yttrande angående statsverkets extra ordinarie inkomster.

Lades till handlingarne.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 16 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 16, i anledning af Riksdagens år 1877 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1875.

§ 1.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 2.

Lades till handlingarne.

§ 3.

Herr Wennerberg: Den tillfredsställelse jag erfor, då jag fann, att såväl förledet års revisorer som denna Riksdags Stats-Utskott vidhållit sin förut uttalade åsigt, att full ersättning borde beräknas jernvägs- trafikstyrelsen till godo för transporter i och för postbefordringen, minskades visserligen i någon mån då jag fann, att Stats-Utskottet icke ansett skäligt att till Riksdagen göra hemställan om en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i detta ärende. Att det ej skett, kunde efter min förmodan helt visst endast bero derpå, att Stats-Utskottet hade fått del af den icke offentliggjorda skrifvelse, som under förledet år från jernvägs trafikstyrelsen aflåtits till Kongl. Maj:t. Innan jag således vågade bedöma huruvida Stats-Utskottet hade handlat fullkomligt rätt eller ej, var det för mig angeläget att taga kännedom om denna skrifvelse. Jag har gjort det och funnit de vidrörda förhållandena uti denna skrifvelse vara så fullständigt utredda, att jag nu icke kan annat än med Stats-Utskottet instämma deri, att en särskild skrifvelse från Riksdagen till Kongl. Maj:t torde vara obehöfelig. Jag vill äfven instämma med Stats-Utskottet häruti, af det skäl, som Utskottet anför, nemligen att denna fråga »inom kort» torde blifva föremål för Kongl. Maj:ts nädiga pröfning. Detta Utskottets uttalande torde bero på en speciel kännedom derom, att denna fråga verkligen snart skall af Kongl. Maj:t afgöras, och i så fall är jag synnerligen belåten. Men det kan möjligen äfven bero på det skälige antagandet, att denna skrifvelse, som ingick till Kongl. Maj:t den 14 Augusti förledet år och i hvilken trafikstyrelsen anhållit om förändrade bestämmelser angående postföringen från innevarande års början, icke länge skall undgå att göras till föremål för Kongl. Maj:ts uppmärksamhet. Anledningen till att jag begärt ordet är således endast den att få instämma med Stats-Utskottet och uttrycka den önskan, att saken måtte blifva af Kongl. Maj:t företagen till afgörande så fort som möjligt, på det att ändtligen en klarhet måtte bringas uti detta förhållande emellan de båda styrelserna, för dem lika önskelig, som för hela riket.

Öfverläggningen förklarades slutad, och Utskottets under förevarande paragraf gjorda anmälan lades till handlingarne.

§§ 4, 5, 6 och 7.

Utskottets hemställanden biföllos.

Utskottets slutliga yttrande.

Lades till handlingarne.

Föredrogos ånyo och biföllos Stats-Utskottets den 16 och 20 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående eftergift af en förre stations-inspektoren Björkelund ådömd skadeersättning till staten; och

N:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående försäljning af kronohäktesbyggnaden i Alingsås med tillhörande tomt och skogsmark.

*Eftergift af
Kronans rätt
till ett
danaarf.*

Föredrogos ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 16 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 19, i anledning af väckt motion om efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter enkan Sara Lisa Danielsdotter.

Mom. a.

Herr von Koch: På sätt jag vid flera föregående likartade tillfällen anmärkt, synes det mig, att när det är fråga om eftergift af ett regale, som danaarf är, man i första rummet bör vända sig till Kongl. Maj:t, som sedermera må derom göra framställning till Riksdagen. Genom detta sätt att gå tillväga vinner man en utredning i ämnet, som Riksdagen kan hafva att rätta sig efter och bygga på, under det man deremot af en motion icke kan vänta sig en dylik utredning. Denna anmärkning, som jag förut framställt, vidhåller jag fortfarande och yrkar i enlighet dermed afslag å Utskottets förevarande hemställan.

Herr Montgomery Cederhielm: Utan att nu ingå i någon diskussion om principen, huruvida efterskänkning af danaarf bör ega rum eller icke, vill jag blott erinra, att praxis varit, att, så snart några skäl funnits för efterskänkning deraf, Riksdagen beviljat sådan. Här är eftergiften föreslagen under förbehåll af den rätt, *kronan* kan ega, samt »med förbehåll af den rätt, som lagligen må tillkomma kammaradvokatfiskalen.» Jag vill derjemte fästa uppmärksamheten på att det här är fråga om ett så obetydligt belopp, som 39 kronor 12 öre, och yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr von Koch: Det är just därför, att den nu ifrågavarande summan är liten, som man bör komma ihåg, att det dock gäller en grundsats. Grundsatser få sitta emellan, just då man kan anföra det skäl, som af den siste ärade talaren framställdes, eller att det är fråga om små belopp; men danaarf kunna ofta uppgå till ganska betydliga belopp och, då fråga blir om deras efterskänkande, komma sådana prejudikat som detta att åberopas. Det finnes just här i Stockholm ett exempel, att staten genom danaarf kommit i besittning af en ganska betydlig fastighet. Efter min tanke är detta bortsänkande af danaarf till kommuner något, som icke är att rekommendera. Det är en tillfällig inkomst för kommunen, hvartill jag icke ser något skäl. De inkomster, som staten har, böra efter min tanke användas för stats-

ändamål, och skulle danaarf efterskänkas, bör det tagas i betraktande i första hand af de administrativa myndigheterna, i spetsen för hvilka Kongl. Maj:t står. Det skäl, som ensamt synes mig tala för ett efterskänkande af danaarf, är om det finnes några personer, som stå den affidne nära, om också de icke äro hans anförvandter; man kan då finna skäl att tillgodose dem, men att tillgodose kommunerna med danaarf, har jag icke funnit skäl till.

*Eftergift af
Kronans rätt
till ett
danaarf.
(Forts.)*

Herr Montgomery Cederhielm: Om det vore första gången, som den form, hvilken nu föreslagits, skulle användas, kunde det vara skäl att tala derom, att den aldrig borde komma i fråga att användas, utan att Riksdagen alltid borde afvakta en Kongl. Maj:ts proposition om efterskänkning af danaarf och aldrig dervidlag sjelf taga initiativ, men denna form har förekommit flere gånger och grundar sig derpå att, då man vet Riksdagens benägenhet att efterskänka danaarf, man gjort det möjligt utan att begagna den stora omväg, som föranledes af ansökan härom och Kongl. proposition.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Utskottets förvarande hemställan, dels ock afslag derå, framställde Herr Talmannen proposition på bifall till samma hemställan och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Mom b.

Utskottets yttrande gillades.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 16 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 20, i anledning af väckt motion om afsöndring af jord från öfverstebostället vid Smälands husarregemente Brevik till byggnadsplats för ett skolhus.

Föredrogs å nyo Stats-Utskottets den 16 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 21, i anledning af väckt motion om beviljande af ett reservationsanslag å 100,000 kronor, att utgå såsom bidrag till uppförande eller förändring af tingshus i domsagor, der Kongl. förordningen den 17 Maj 1872 hädanefter vinner tillämpning.

Herr Stråle: Jag är visserligen mycket tacksam för de välvilliga ordalag, hvarmed Stats-Utskottet afböjt ifrågavarande af mig väckta motion; och då statens tillgångar icke för närvarande lära medgifva den af mig, för vinnande af ett viktigt ändamål, föreslagna utgift, får jag väl åtnöja mig med Utskottets utlåtande och hoppas på bättre tider.

Öfverläggningen förklarades slutad, och utlåtandet bifölls.

Föredrogs å nyo och bifölls Stats-Utskottets den 16 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående efterskänkande af kronans rätt till dan-arf efter enkan Lovisa Maria Hellström.

Föredrogs å nyo och lades till handlingarne Stats-Utskottets den 16 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 23, i anledning af nådig remiss med öfverlemnande af förteckningar öfver de för Statsverkets räkning utarrenderade egendomar.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *C. E. Carlsson* under tre veckors tid, räknad från den 25 i denna månad.

Kammaren åtskildes kl. 2 e. m.

In fidem
O. Brakel.
